

KNIŽNIČNÉ NOVINY

Ročník XXIV.

Občasník Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici

3/2023

Leto v knižnici

Dopyt po knihách v tlačenej forme je na ústupe. Do popredia, hlavne medzi mladšou generáciou, prichádzajú elektronické médiá. Študenti často v snahe zjednodušiť svoje práce využívajú internet ako hlavný zdroj svojich informácií. Pritom internet nie vždy dokáže a vie ponúknuť stopercentne hodnoverné poznatky. Naopak, knižnice, najmä vedecké, vždy boli a budú zárukou vysokej vedeckej odbornosti a kvality. Myslíme si, že jedným zo spôsobov, ako prilákať nových čitateľov do knižníc, je aj šírenie tohto povedomia medzi mladými ľuďmi a študentmi. Treba ich naučiť adekvátne selektovať informácie. Je to v záujme nejednej z knižníc, doma aj v zahraničí.

Mnohé knižnice, aj naša, sa snažia bohatým programom pritiahnúť ľudí rôzneho veku a záujmov, ktorí hľadajú kultúru, oddych a možnosť stretnúť sa. My sme sa v tomto duchu rozhodli plánovať aj letné aktivity v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. Veľakrát sme počuli od kolegov z kultúrnych inštitúcií, že leto je u nich akési „mŕtve obdobie“. Urobili sme všetko preto, aby to tak nebolo. Viaceré články v tomto čísle sú venované práve našim letným aktivitám. Zapojiť sa do nich mohli deti a rodičia, mládež, študenti, dospelí aj dôchodcovia. Záujem bol veľký a nás úprimne teší, že môžeme byť bližšie k našim čitateľom.

Radi vám tiež predstavujeme tri novinky, ktoré sme sa rozhodli zaradiť do Knižničných novín. náš kolega architekt bude pravidelne viesť rubriku Knižnice sveta s dôrazom na ich architektúru. Začne knižnicami, ktoré majú istú spojitost s Banskou Bystricou a Slovenskom. Ďalšia rubrika Čo čítajú osobnosti nášho mesta? bude venovaná osobnostiam Banskej Bystrice. V každom čísle oslovíme jednu známu osobnosť, aby nám prezradila, aký má vzťah k čítaniu a zároveň odporučila obľúbenú knihu, či už zo svojho profesijného odboru, alebo podľa obľúbeného žánru. Budú to osobnosti z rôznych oblastí, a tak veríme, že vďaka nim spoznáme nejednu výbornú knihu. Vždy sa budeme snažiť poskytnúť vám aj informácie, či sa daná kniha nachádza v našom knižničnom fonde, alebo či ju tam plánujeme v krátkom čase zaradiť. Posledná rubrika, v ktorej vás postupne prevedieme všetkými oddeleniami našej knižnice, sa volá Toto je naša knižnica. Chceme, aby ste vedeli, ako to u nás funguje, pretože práca každého oddelenia, aj toho, ktoré nie je v priamom styku s čitateľom, je pre nás dôležitá. Veríme, že vás takéto drobné novinky Knižničných novín zaujmú.

Betka Púčiková

Toto je naša knižnica

ODDELENIE PREVÁDZKY

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici má 71 zamestnancov. Možno vás toto pomerne vysoké číslo prekvapilo, pretože ako čitatelia sa stretávate len s niektorými z našich kolegov. Rozhodli sme sa preto postupne vám predstaviť všetky naše oddelenia. Vážime si úsilie a spoluprácu všetkých zamestnancov našej knižnice a jej služby. Ako prvé vám predstavíme oddelenie prevádzky, ktoré tvoria: informátori,

Informácie a vrátnica ŠVK BB

Vstup do budovy ŠVK BB

upratovačky a údržbári. Ich prácu koordinuje a kontroluje vedúci oddelenia prevádzky.

Hneď pri vstupe do našej budovy sa nachádza informačný pult. Informátori, ktorí tam pracujú, poskytujú návštevníkom a používateľom prvé informácie o priestoroch a službách knižnice a o podujatiach, ktoré sa v knižnici organizujú a konajú. Okrem toho preberajú dennú tlač, doručujú aj poštu, ktorá sa odosiela z knižnice. Sú

v práci ako prví, aby odomkli budovu a pripravili zamestnancom kľúče od kancelárií. Po odchode zamestnancov a čitateľov skontrolujú budovu.

Pani upratovačky denne zabezpečujú čistotu a poriadok všetkých našich priestorov. Počas podujatí, vernisáží a vedeckých konferencií majú na starosti aj prípravu a následné umytie a odloženie riadu, ktorého býva po takýchto akciách naozaj dosť. Údržbári maľujú priestory, opravujú nábytok, sanitu a zabezpečujú dovoz a odvoz pošty.

Každý deň sme vďační za prácu a pomoc kolegyniam a kolegom tohto oddelenia.

Betka Púčiková

Knižnice sveta

Národná a univerzitná knižnica v Ľubláne

Jože Plečnik

Katalánska Barcelona je asociovaná so stavbami ako Sagrada Família, Casa Batlló či Park Güell, všetko dielami výnimočného architekta Antonia Gaudího. Pod rúškom neobjavenosti s veľmi kvalitným životným štýlom a nádhernou architektúrou nezaostáva za katalánskou metropolou slovínská Ľublána so silnou prítomnosťou urbanistických a architektonických

diel jej rodáka, architekta Josipa (Jože) Plečnika. Kde sa v Ľubláne obzriete, všade vás očarí prítomnosť tohto výnimočného tvorca – od urbanistického konceptu mesta cez kultivované cirkevné a občianske stavby až po pouličné osvetlenie či typicky kužeľovité balustrády zábradlí rieky Ľublánica, ktorá je nádhorne začlenená do koloritu peších promenád mesta.

Jože Plečnik získal vzdelanie štúdiom architektúry v rakúskom Grazi a Viedni. Prostredníctvom odporúčania svojho spolužiaka, českého architekta Jana Kotěru sa dostal na Pražský hrad, kde mu 1. prezident ČSR Tomáš Garrigue Masaryk dal plnú dôveru pri prestavbe hradného areálu. Architekt sa naplno zhostil potenciálu mladého štátu zrkadliaceho svoje smerovanie a dynamiku prostredníctvom architektúry. Silne nábožensky zameraný tvorca sa po čase vrátil do rodného mesta už ako etablovaný a vážny architekt, ktorého cit pre architektúru je stále prítomný v celom meste.

Jednou z jeho najpozoruhodnejších stavieb je Národná a univerzitná knižnica (NUK) v samom centre mesta. Projekt z rokov 1930 – 1931 bol postavený neďaleko rieky Ľublánica na základoch budovy bývalého kniežacieho paláca, ktorý bol v roku 1895 zničený zemetrasením. Realizácia odštartovaná v roku 1936 sa završila až dva roky po druhej svetovej vojne. Pri jej návrhu autor vychádzal z projektu Univerzitnej knižnice vo Viedni z roku 1910 od svojho učiteľa a vzoru Otta Wagnera.

Monumentálna kubusová hmota knižnice je odľahčená jemným dekorom typicky plečnikovských betonových škridiel strešnej atiky a tzv. zobáčikovými oknami, ktoré prečnievajú

Zaujímavý detail dverí a bočný pohľad na knižnicu

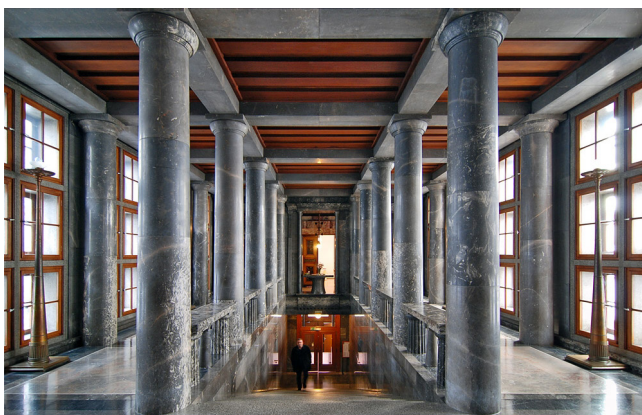
zo stien. Tehlovú fasádu po celej ploche akcentujú akoby náhodne vložené kamenné bloky a veľkorozmerné okná čítárne v zadnej časti. Kamenné bloky z neďalekého kameňolomu (dedinka Podpeč – Podpeški apnenec) boli doplnené o kamenné murivo z kniežacieho paláca a rímskych hradieb, ktoré sa našli pri hĺbení základov budovy. Prostá vonkajšia hmota objektu vytvára v interiéri labyrint priestorov

štýlizáciou písmen T a C do účelnej a funkčnej kompozície. Symetrické schodisko obložené tmavým mramorom vyúsťuje do hlavného priestoru knižnice, veľkej čítárne s 10-metrovou výškou stropu, a je presvetlené spomenutými veľkorozmernými oknami.

Zástupca klasickej architektúry sa jej dôslednou interpretáciou vedel dokonale pohybovať v spleti nových štýlov prvej polovice 20. storočia a vytvoril si jedinečný architektonický rukopis pretavený do množstva zrealizovaných objektov. V obdobnom kompozičnom duchu má neďaleko vzniknúť nová budova knižnice NUK2, ktorá vyšla z architektonickej súťaže v roku 2012. Jej autorom

je etablované duo ľubľanských architektov Bevk – Perovič. Ak sa budete niekedy túlať v Prahe po záhradách na Hradčanoch, prípadne stáť pred Kostolom Najsvätejšieho Srdca Pána na Vinohradoch, spomeňte si, že autor týchto projektov vytvoril v Ľubláne nádherný chrám zasvätený knihám. Pri nedávnej návšteve slovínskeho veľvyslanca na Slovensku Stanislava Raščana v našej knižnici zaznela tiež zmienka vytvoriť partnerskú spoluprácu s knižničnou inštitúciou v Slovinsku.

Rastó Udžan

Exteriér a interiér Národnej univerzitnej knižnice v Ľubláne

Literárne a hudobné múzeum vo vrabčom hniezde

S blížiacim sa časom letných dovolení a výletov sa aj Literárne a hudobné múzeum vybralo do sveta. Po vzore kočovných bábkarov sme pobalili rekvizity z expozície Bábkarský salón a v skorých ranných hodinách sme vyrazili do 225 km vzdalenej obce Bzince pod Javorinou. Bzince ležia v Trenčianskom kraji, neďaleko sídla Čachtickej panej. Nájdete tam približne 2100 obyvateľov, malebné prírodné prostredie a, ako sme v čase obeda zistili, reštauráciu rozpačitého vzhľadu, ktorej pečené kura je však hotový kulinársky zážitok. Ale čo je pre nás najdôležitejšie, v Bzinciach pod Javorinou sa nachádza aj rodný dom s pamätnou izbou známej slovenskej spisovateľky Ľudmily Podjavorinskej.

Tento rok si pripomíname 80. výročie vzniku Podjavorinskej zvieracieho eposu Čin-čin, a preto Trenčianske osvetové stredisko pripravilo v pamätnej izbe výstavu s názvom Čin-Čin: Legenda z vrabčieho hniezda, ktorá prebiehala od 20. apríla do 30. júna. Literárne a hudobné múzeum poskytlo na výstavu niekoľko pamätných predmetov zo svojho zbierkového fondu a počas otvorenia výstavy 20. apríla 2023 sme zorganizovali prvý tematický divadelný workshop ako sprievodný program pre účastníkov krajského kola recitačnej súťaže *Hviezdoslavov Kubín – Podjavorinskej Bzince*.

Pre veľký úspech sme 20. júna 2023 workshop zopakovali pre tri štyridsačlenné skupiny žiakov a žiačikov miestnej základnej školy, tentoraz v rámci podujatia *Letný deň s Podjavorinskou*. Na úvod sa detskému publiku predstavil divadelný princípál a hlavný hovorca nášho bábkového arzenálu – marioneta Gašparko. Hlasom trošku podobným našej kolegyni vylíčil deťom osobitosti Literárneho a hudobného múzea v Banskej Bystrici a previedol ich základnou terminológiou a históriou ľudovej bábkarskej tradície na Slovensku – od marionety po javajku, od Stražana po Anderleho.

Gašparkov výstup deti motivoval vyskúšať si herecké remeslo na vlastnej koži, preto sa s nadšením pustili do druhého bodu programu – divadelnej čítačky scenára o neposednom vrabčovi Čimovi a krásnej vrabčej slečne Činke, ktorý na motívy Podjavorinskej básne Čin-čin pripravila naša kurátorka divadelných zbierok Mgr. Mária Lásková. Zopár nádejných umelcov čakal stret s tvrdou realitou, keď zistili, že scenár čítať nie je med lízať a na spájaní písmeniek do súvislých viet budú musieť ešte popracovať. Mnohí sa

však v tejto čin-činnosti našli a svojimi bravúrnymi hereckými výkonmi nás preniesli priamo do vrabčieho hniezda. Výnimočná pochvala patrí kolektívnej postave „lesa“, ktorej reprezentanti na pokyn čvirikali, húkali a zavýjali s takým zápalom, že z lesa sa čochvíľa stávala džungľa.

Workshop sme zakončili maňuškovou adaptáciou známej rozprávky *Snehulienka a sedem trpaslíkov*, ktorú v každej skupine detí pre svojich spolužiakov z improvizovali ochotne prihlásení dobrovoľníci (či dobrovoľne prihlásení ochotníci?). V podaní detí sme sa zoznámili s celkom novými spôsobmi dramatického vyjadrenia a inovatívnymi prístupmi ku klasickým literárnym dielam. Dozvedeli sme sa, že *siedmich trpaslíkov*, pochopiteľne, najviac trápí párovanie ponožiek. *Čarovné zrkadlo* podľahlo duševnému vyhore-

Mária Lásková s marionetou Gašparko, vpravo Domika Kmeťová s marionetou Kráľa. Autor foto: P. Filín

Mária Lásková predvádza vodenie bábkavyjavky. Autor foto: P. Filín

Zbirovkové predmety LHM na výstave Čin-Čin: Legenda z vrabčieho hniezda. Autor foto: P. Filín

niu a zlej kráľovnej úprimne povedalo, čo si o nej myslí. *Zlá kráľovná* napokon prehodnotila prístup k poddaným a všetky svoje rozkazy olemovala zdvorilým *prosím* a *dakujem*. Za sprievodu hurónskeho smiechu sa *Snehulienka* v každej skupine našťastie dopracovala k vytúženej svadbe.

Posledné minúty spoločne stráveného času deti ve-

novali skúšaniam jednotlivých typov bábov. Keďže mnohé vyjadrili túžbu zabávať sa s nimi dlhšie, Gašparko promptne zakročil a prezieravo deťom rozdal propagačné materiály múzea ako nenápadnú inšpiráciu na prázdninový výlet s rodičmi. Úspech nášho druhého workshopu v Bzinciach pod Javorinou by sa dal pomearať intenzitou smiechu zúčastnených a našou priamo úmerne narastajúcou únavou. Na záver by sme radi vyjadrili vďačnosť koordinátorky celého projektu Mgr. Kristíne Jurzovej z Trenčianskeho osvetového strediska, ktorá nás pri príprave výstavy oslovila a do Bzinciek pozvala už druhýkrát. Veríme, že táto priateľská a obojstranne prospešná spolupráca bude pokračovať a tešíme sa na ďalšie zaujímavé spoločné projekty.

Dominika Kmeťová

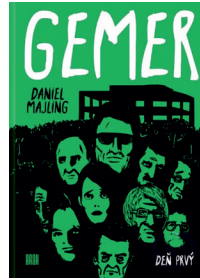
Čo čítajú osobnosti nášho mesta?

Ondrej Lunter, predseda Banskobystrického samosprávneho kraja

V tomto čísle Knižničných novín sme sa rozhodli osloviť predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Ondreja Luntera. Je rodákom z Banskej Bystrice, absolvoval dve vysoké školy, politológiu a ekonómiu. Študoval v Brne, ale rozhodol sa do Banskej Bystrice vrátiť. Zaujíma sa o históriu, prírodu a vážnu hudbu. Veľmi ochotne a rýchlo zareagoval na naše otázky ohľadom svojho vzťahu ku knihám a odporučil aj knihu,

ktorá momentálne patrí k jeho obľúbeným.

„Čítam veľmi rád, hoci moja realita je dnes taká, že najčastejšie sú to podklady a materiály na rokovania či najrôznejšie pracovné dokumenty a zmluvy. Keď sa mi však podarí ukradnúť si trochu času pre naozajstnú knihu, rád podporím napríklad talentovaných slovenských autorov a úplne najradšej, ak sú ešte aj z nášho kraja. Naposledy som takto siahol po knihe *Gemer* od Daniela Majlinga a odporúčam ju všetkým, ktorí majú radi komiks a obratný humor.“

Kniha je nám dobre známa a čoskoro ju zaradíme aj do nášho knižničného fondu.

Betka Púčíková

Ukrajinská polička

Naša knižnica sa po minuloročnom úspešnom *Kurze slovenčiny pre občanov Ukrajiny* rozhodla pomôcť ukrajinským odídencom aj tento rok, a to v rámci nejedného zaujímavého projektu.

Dňa 2. júna 2023 sa uskutočnilo slávnostné podujatie za účasti mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Ukrajiny v Slovenskej republike J. E. Myroslava Kastrana a podpredsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Mikuláša Pála pri príležitosti odovzdania knižného daru v rámci projektu *Ukrajinská polička*, ktorý sa realizuje pod patronátom prvej dámy Ukrajiny Oleny Zelenskej.

Do Centra slovanských štúdií pribudlo 1200 kníh v ukrajinskom jazyku pre deti a dospelých, z toho viac ako 200 titulov tvoria učebnice a pracovné listy, ktoré sme distribuovali aj do bilin-gválneho Gymnázia v Rajci.

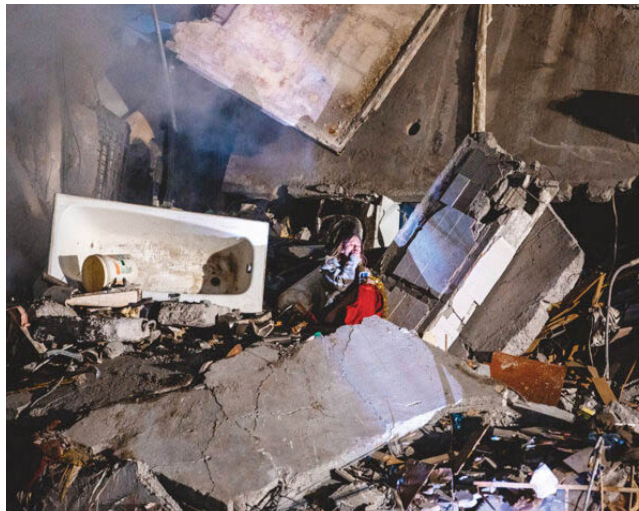
Knihy pochádzajú z rôznych ukrajinských vydavateľstiev.

Ukrajinci vytrhnutí z bežného života tak môžu čítať knihy vo svojom rodnom jazyku, čo je najvhodnejší spôsob, ako vytvoriť atmosféru bezpečia v neznámom cudzojazyčnom prostredí. V ponuke nájdú leporelá a obrázkové knihy pre najmenších, rozprávky, encyklopédie, knihy pre tínedžerov, historické romány a mnohé iné. Deti potrebujú príbehy. Dospelí tiež. Ich čítanie má terapeutické účinky a pomáha zvládať náročné situácie. Čítanie v rodnom jazyku deťom a dospelým približuje domov a ich kultúru. Záleží nám na adaptácii ukrajinských odídencom v Banskej Bystrici, preto neváhajte a prídte si knihu zapožičať. Sú tu pre vás.

Súčasťou podujatia bolo aj otvorenie výstavy *Rok neporaziteľnosti*.

Rok 2022 sa pre Ukrajinky a Ukrajincov nezačal 1. januára. Začal sa 24. februára spolu s rozsiahlou vojnou Ruska proti

Ukrajine. Už prešiel celý rok, ktorý možno právom nazvať rokom nezdolnosti každej Ukrajinky a Ukrajinca. Zažiť významné udalosti uplynulého roka bolo možné prostredníctvom ikonických fotografií ukrajinských a zahraničných fotografov. Cieľom výstavy bolo upozorniť na totálnu ruskú agresiu proti Ukrajine a jej dôsledky. Na fotografiách bol vyobrazený rok života susednej krajiny. Fotografie boli akýmsi vizuálnym stelesnením

Z výstavy *Rok neporaziteľnosti - Ukrajina je jednotná a nezločná!*

hrdinstva, utrpenia, nádejí a víťazstiev ukrajinského ľudu.

Výstava vznikla v spolupráci s Veľvyslanectvom Ukrajiny. Veľvyslanec Myroslav Kastran na vernisáži poďakoval prítomným za pomoc pri organizácii výstavy, vedeniu Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici, Banskobystrickému samosprávnemu kraju a všetkým ostatným účastníkom, ktorí sa na vernisáži zúčastnili.

„Mladá žena sedí v troskách svojho domu, za ňou zo steny vyvalená vaňa,

pred ňou a pri nej kusy spadnutej steny, pod sutinami jej mŕtvi rodičia. Kravy pasúce sa na lúke a pred nimi v zemi zapichnutá raketa. Aj takto vyzerajú obrazy vojny. Presne rok po tom, čo ruská armáda prekročila hranice Ukrajiny a rozpútala krvavú vojnu u nášho východného suseda, sa začína výstava, ktorá predstaví aj ikonickú fotografiu ukrajinského vojaka, na ktorého cez štrbinu na streche dopadá lúč svetla v Azovstale v okupovanom Mariupole. Medzi vystavujúcimi je aj oceňovaný ukrajinský fotograf a spravodajca práporu Azov Dmytro Kozackij, ktorého zábery z Azovstaľu obleteli svet. Na jednej z fotografií nie je za objektívom, ale stojí pred ním. Vychudnutý, ale nažive. Tak ho zachytila dvojica fotografov Kostiantyn a Vlada Liberov v októbri minulého roka po jeho prepustení z ruského zajatia“ (kultura.sme.sk, 2023).

Andrea Loužecká

Slovenčina hrou pre ukrajinských občanov

Leto sa pomaly končí. 23. augusta 2023 sa skončil aj letný jazykový kurz *Slovenčina hrou pre ukrajinských občanov*. V rámci grantovej výzvy Leto 23 podporila Komunitná nadácia Zdravé mesto štyri projekty, ktoré ponúkajú letné voľnočasové aktivity a napomáhajú začlenenie Ukrajincov a Ukrajinek do života v našich komunitách. Ďakujeme, že sme medzi ne mohli patriť aj my – občianske združenie Pro Bibliothecae v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici a lektorkou Mgr. Andreou Loužeckou.

Hlavným cieľom projektu bolo poskytnúť ukrajinským odídencom v banskobystrickom regióne pokročilé vedomosti zo slovenského jazyka, ktoré im umožnia nájsť si vhodné pracovné pozície na slovenskom trhu práce. Absolventi po ukončení dvojmesačného intenzívneho kurzu ovládajú náročnejšie dorozumievacie frázy a informácie zo slovenských reálií, vedú samostatne komunikovať v bežnom živote na úrovni A2.

Projekt podporený Komunitnou nadáciou Zdravé mesto bol zameraný na zvýšenie jazykových kompetencií ukrajinských odídencom v slovenskom jazyku ako v cudzom jazyku, pomoc pri osvojení zložitejších komunikačných zručností a zvládnutí štandardných komunikačných situácií, napr. pri hľadaní zamestnania, poznávaní slovenských reálií, začlenení do slovenskej spoločnosti, pochopenie náročnejších jazykových nuansí slovenčiny, ako frazeologizmy, anekdoty a pod.

Cieľom kurzu bolo tiež podnietiť záujem ukrajinských odídencom o cieľavedomé rozvíjanie svojej komunikatívnej kompetencie v slovenskom jazyku. Obsahom projektu boli vzdelávacie a voľnočasové aktivity (jazykové hry, konverzácie...) pre dospelých, ktoré prispievajú k lepšej integrácii ľudí z Ukrajiny (pokračovanie projektu Jazyk spája – kurz slovenčiny pre občanov Ukrajiny/Мова об'єднує – курси словацької мови для громадян України з року 2022).

Andrea Loužecká

ĎAKUJEME!

„Vďaka kurzu môžem slobodne hovoriť po slovensky a zlepšil som si aj moje písanie.“ Petro O.

„Vďaka vášmu kurzu som sa naučila gramatiku, novú slovnú zásobu. Lepšie sa mi rozpráva so Slováckmi. Rozumiem im.“ Mila K.

„Tento kurz mi dal veľa. Ďakujem za príležitosť študovať slovenčinu a zlepšiť si tak svoju úroveň. Výhoda tohto kurzu je, že som nútená sa učiť a je to pre mňa lepšie ako sa učiť sama doma. Veľmi sa mi páči naša učiteľka Andrea. Som s ňou veľmi spokojná. Je milá, pokojná, múdra, inteligentná a dobrá. Všetci ju máme naozaj radi. Naučili sme sa verbálne aj pády, deverbatívne a mnoho mnoho ďalšieho. Kurz slovenčiny je pre nás veľmi dobrá škola. Vážime si možnosť učiť sa tu – bolo to pre nás veľmi dôležité. Ďakujeme krásne. A chceli by sme všetci poďakovať a poprosiť, aby sme v kurzoch pokračovali aj naďalej.“ Hanna P.

„Pochopila som to, čo som nemohla pochopiť na univerzite. Dozvedela som sa nové informácie o slovenskom jazyku. Rozšírila si slovnú zásobu.“ Daria Y.

„Čo mi tento kurz dal? Gramatické znalosti, čítať a písať. Ďakujem učiteľke za jej trpezlivosť a dobrú náladu. Naozaj chcem pokračovať v kurze aj naďalej.“ Hanna N.

„Mám možnosť komunikovať s ľuďmi zo Slovenska a rozumieť frazeologizmom. Naučil som sa aj lepšie písať.“ Yurii V.

„Veľmi sa mi páčil tento kurz. Bolo všetko jasné a ľahké. Zlepšila som si slovnú zásobu a gramatické znalosti.“ Iryna B.

„Tento kurz mi dal nové poznatky z gramatiky. Naučila som sa veľa nových slov, pravidiel a výnimiek. Rozumiem tomu, že musím študovať slovenčinu aj naďalej. Ďakujem za možnosť učiť sa zadarmo. Ďakujem Andrea!“ Iryna K.

„Nové poznatky, nové slová, nová komunikácia. Ďakujem!“ Yuliia S.

„Rada sa učím slovenčinu. Páči sa mi a verím, že budem vedieť ešte lepšie.“ Inna Y.

„Som veľmi rada, že som sa zúčastnila tohto kurzu, pretože mi dal veľmi dobré znalosti zo slovenského jazyka. Veľmi sa mi páči naša lektorka a jej technika výučby slovenčiny.“ Marina M.

„Vďaka kurzu lepšie rozumiem slovenčine. Naučila som sa čítať, konverzovať a pochopiť nové témy. Ďakujem pekne! Veľmi príjemná učiteľka. Vďaka! Po kurze sa viem lepšie dorozumieť v obchode, v lekárni aj u doktora.“ Olena H.

Leto v Hudobnom átriu v znamení 60. výročia beatlemánie

Tvorba skupiny The Beatles sa natrvalo zapísala do histórie populárnej hudby. Šesťdesiate roky minulého storočia zaznamenali vo svete veľkú myšlienkovú a hudobnú revolúciu, ktorej neoddeliteľnou súčasťou bola hudba skupiny The Beatles. Jej sprievodným javom bola beatlemánia – termín, ktorý pripisovali horlivému a fanatickému správaniu fanúšikov (predovšetkým ženského pohlavia) a hystérii, ktorá sa v rôznej intenzite prejavovala na koncertoch a pri objavení sa členov kapely na verejnosti.

Slovo beatlemánia bolo prvýkrát publikované 2. novembra 1963 v novinách The Daily Mirror v článku o vystúpení skupiny The Beatles v britskom kúpeľnom meste Cheltenham. Avšak už predchádzajúce tri britské koncertné turné skupiny The Beatles počas prvej polovice toho istého roku naznačovali, že slávna štvorica hudobníkov spúšťa revolúciu v populárnej hudbe. Explóziu beatlemánie zaznamenali vo viacerých krajinách sveta. K jej plnému prepuknutiu došlo po prvom americkom turné kapely a vystúpení jej členov v americkej The Ed Sullivan Show. Najprízračnejšie bola stvárnená vo filme o debute skupiny The Beatles *A Hard Day's Night*. Celosvetový záujem o hudbu skupiny The Beatles tak spustil vlnu, ktorá sa stala fenoménom nazývaným *britská invázia*.

Téma skupiny The Beatles je stále živá a oslovuje generácie hudobných fanúšikov. Dokumentárne spracované hudobné filmy o skupine The Beatles najvýstižnejšie vypovedajú o danej ére. Zachytávajú členov skupiny v najsilnejšom tvorivom období ich mladosti, mapujú hudobno-spoločenské dianie a zároveň zachytávajú výpoveď vtedajšej mladej generácie. V tom tkvie aj ich príťažlivosť pre súčasných mladých ľudí, ktorých téma Beatles zasahuje, či už prostredníctvom hudobných archívov rodičov alebo vlastného záujmu.

V rámci pestrej ponuky Hudobného átria si môžu jeho návštevníci pozrieť záznam zo spomínaného prvého vystúpenia skupiny The Beatles v The Ed Sullivan Show vo februári 1964. Videlo ho rekordných 73 miliónov divákov a bolo považované za kultúrny zlom, ktorý spustil americkú beatlemániu. Za zmienku stojí aj dokumentárny film oscarového režiséra Rona Howarda *The Beatles: Eight Days A Week – The Touring Years*, ktorý zachytáva skupinu The Beatles počas ich turné v rokoch 1962 až 1966, od ich vystúpení v Cavern Clube v Liverpoole až po ich posledný koncert v San Franciscu. Film bol zostavený z vyše 100 hodín

vzácných a doposiaľ nezverejnených nahrávok získaných od fanúšikov, spravodajských agentúr a národných archívov, ako aj zo súkromnej zbierky skupiny. Dokument zahŕňa aj záznamy z dvanástich koncertov, ktoré boli spracované vo vysokom rozlíšení s priestorovým zvukom 5.1 a sú najvernejším obrazom živých vystúpení skupiny. Film získal niekoľko ocenení a nominácií vrátane ceny za najlepší dokumentárny film na 70. ročníku udeľovania cien Britskej akadémie a cenu za výnimočný dokument.

Oboznámenie sa s historickými súvislosťami vzniku britskej invázie, ktorej hlavným aktérom bola aj skupina The Beatles, ponúka epizóda *Britain Invades, America Fights Back* z dokumentárneho seriálu *History Of Rock & Roll*. Opisuje prienik rock and rollových, bigbítových a popových hudobníkov zo Spojeného kráľovstva na predtým uzavretý hudobný trh Spojených štátov v rokoch 1964 – 1966. Dokument obsahuje množstvo exkluzívnych rozhovorov so známymi umelcami a osobnosťami hudobného priemyslu. Zaujme aj pôsobivý filmový dokument *Imagine*, ktorý zachytáva prepojenie dvoch hudobných fáz Johna Lennona – obdobia pôsobenia v skupine The Beatles a jeho sólovej dráhy.

Unikátny pohľad do zákulisia kapely počas posledného roku jej pôsobenia zachytáva publikácia *The Beatles: Get Back* (Zoner Press 2022). Desať rokov očakávaná kniha o legendárnej kapele je odlišná od predchádzajúcich. Zaznamenáva tvorbu posledného albumu *Let It Be* priamo vlastnými slovami členov kapely The Beatles. Kniha obsahuje dovtedy nepublikované fotografie zo skúšok, ktorých autormi sú americký fotograf Ethan Allen Russell, známy ako „jediný rockový fotograf, ktorý nafotil obaly albumov pre The Beatles, The Rolling Stones a The Who“ a dcéra Paula McCartneyho Linda. Táto pôsobivá publikácia prenesie čitateľov do januára 1969, najplodnejšieho obdobia a zároveň začiatku posledného roka pôsobenia skupiny The Beatles, keď sa štvorica muzikantov stretáva v Londýne na príprave nového projektu. Počas troch týždňov nahrávania v rôznych nahrávacích štúdiách dokumentujú každodenné skúšky kapely. Všetko vyvrcholí 30. januára 1969 posledným spoločným koncertom na streche nahrávacieho štúdia v centre Londýna, ktorý spôsobil nebyvalý rozruch. Kniha *The Beatles: Get Back* zachytáva priebeh skúšok kapely prostredníctvom prepisov konverzácií jej členov. Čitateľovi sa tak naskytá jedinečná príležitosť byť priamo súčasťou neopakovateľnej udalosti, ktorú do-

Dokumenty o skupine The Beatles v Hudobnom átriu

kumentujú fotografie milovaných „chrobákov“ zhotovené priamo na mieste.

Beatlemánia oslovuje generácie hudobných fanúšikov a v Hudobnom átriu je jednou z najžiadanejších tém. Preto priebežne rozširujeme bohatú kolekciu dokumentov o skupine The Beatles o ďalšie nové zaujímavé tituly. Súčasťou ponuky sú nahrávky skupiny The Beatles, knižné tituly mapujúce vývoj skupiny od počiatkov až po tvorbu jednotlivých členov kapely, fotografické publikácie, projekcie dokumentárnych filmov o skupine a pre hudobníkov je k dispozícii notový materiál skladieb skupiny The Beatles s možnosťou prehratia na klavíri.

Beatlemániú ponúkame v Hudobnom átriu aj v rámci vzdelávacích tematických hodín pre školy počas celého

školského roka. Aktuálnu letnú ponuku beatlemánia pri príležitosti jej 60. výročia využili študenti cestovného ruchu Strednej odbornej školy podnikania v Banskej Bystrici, žiaci siedmeho ročníka Katolíckeho gymnázia Štefana Moyzeša v Banskej Bystrici, rodiny s deťmi, turisti z Rajeckých Teplíc, Detvy, Nových Zámkov, Tisovca, Hlohovca a širokého okolia. Nostalgicky a so zánietením si zaspomínali na toto búrlivé hudobné obdobie aj generační súputníci, ktorých hudba skupiny The Beatles zasiahla v čase ich najväčšej slávy.

Neváhajte nahliadnúť v Hudobnom átriu do pútavej hudobnej histórie a preneste sa do atmosféry 60. rokov, v ktorej oživa príbeh skupiny The Beatles.

Ingrid Guzmická

22. ročník medzinárodného seminára Trends in Libraries 2023

Každý rok v máji sa otvoria brány našej knižnice pre odborníkov z radov knihovníkov a informačných špecialistov zo Slovenska aj z celého sveta. Tento rok v dňoch 23. a 24. mája sa konal už 22. ročník medzinárodného odborného seminára Trends in Libraries alebo TLib 2023. Tento raz sme sa sústredili na tému *Nové služby modernej knižnice: škola prežitia knižnice v digitálnom prostredí*.

Vypočuli sme si 16 príspevkov autorov zo štyroch krajín (Česko, Maďarsko, Poľsko, Slovensko) a na konci prvého dňa si mohli účastníci seminára vyskúšať moderné služby ponúkané čitateľom našou knižnicou, ako napríklad programovanie oboťov v Americkom centre, tréning logického myslenia s našimi vedeckými hračkami alebo hru na hudobných nástrojoch rôznych kultúr, ktoré sú prístupné ako súčasť prednášky *Hudobný svet vzdialených kultúr* v Hudobnom átriu.

Počas prvého dňa sme mali možnosť vypočuť si množstvo zaujímavých prednášok, z ktorých štyri boli od autorov zo zahraničných knižníc. Predniesli ich naši partneri zo Študijnej a vedeckej knižnice v Hradci Králové, Vojvodskej verejnej knižnice E. Smoľku v Opole a Národnej knižnice F. Séčeniho v Budapešti (dva príspevky). Zahraniční účastníci prednášali vo väčšine prípadov v anglickom jazyku. Počas prednášok sme preto mali k dispozícii tlmočníkov, ktorí prekladali anglické príspevky do slovenčiny a pre zahraničných účastníkov slovenské príspevky do angličtiny. Simultánne tlmočenie a tlmočnicku

techniku sme mohli zabezpečiť vďaka finančnej podpore nášho projektu od týchto sponzorov: MediaCall, s. r. o., Brno, Slovenská asociácia knižníc a Spolok slovenských knihovníkov a knižníc.

Osobitná vďaka patrí Medzinárodnému vyšehradskému fondu. Vďaka jeho grantovej finančnej podpore sme mali možnosť pozvať medzinárodných účastníkov a pre-

hľbiť vzťahy medzi našimi partnermi z Vyšehradskej štvorky aj v oblasti knihovníctva a informačných služieb. Vzájomne sme si mohli vymeniť skúsenosti a inšpirovať sa pri modernizovaní našich služieb. Veríme, že takéto stretnutia nám aj naďalej umožnia poskytovať nové, modernejšie služby a pomôžu tak držať krok s dnešnou dobou digitálnych technológií.

Prednášky si môžete pozrieť aj online na youtubovom kanáli Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Tu nájdete kompletný záznam z priebehu obidvoch dní seminára. Príspevky budú koncom roka 2023 vydané v tlačenej recenzovanej zborníku, ktorý si budete môcť zakúpiť u nás v knižnici alebo na našej webovej stránke. O vydaní zborníka budeme informovať na sociálnych médiách.

Ešte raz ďakujeme všetkým prednášajúcim za ich zaujímavé a prínosné príspevky k danej téme a všetkým návštevníkom za účasť na seminári. Veríme, že sa znova uvidíme aj na budúci rok a už teraz sa tešíme na stretnutie.

Mária Onderufová

Buenos días, Papa Ernesto! Reportáž písaná pri vôni cigár a rumu

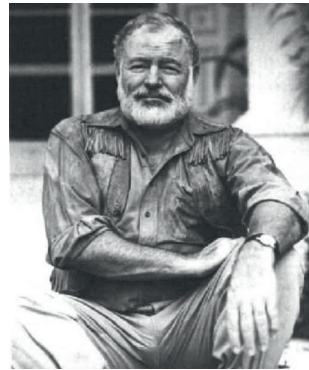
Ranné slnko mi cez drevené žalúzie pohládzalo tvár a vôňa mora i kubánskeho vidieka sa mi neodbytné tlačili do nosa. Užival som si príjemné prebudenie a lenivo sa prevaloval na posteli, keď zvonku ku mne doľahli štebotavé hlasy a nástoječivý brechot Marlyho. Vyšiel som na terasu.

- Duško, musíš všetko zjesť, aby si bol zdravý, - chichotali sa moje Kristínky a podsúvali mi farebné kreácie. Podľa mojich dievčat chutné a nanajvýš zdravé zeleninovo-ovocné raňajky. Nemal som veľkú vôľu prekypovať zdravím, ale protestovať nemalo zmysel. Chuť na kvapku sedemročného rumu som si s povzdychom nechal zájsť.

Dnes sme sa rozhodli pre výlet do sídla Finca Vigía pri mestečku San Francisco de Paula všeobecne známeho ako Hemingwayov dom. Biely koloniálny dom si spisovateľ kúpil, keď ho tretia manželka Martha Hemingway domrzala, že má po krk bývania v havanskom hoteli Ambos Mundos, v r. 1940. Pôvodne si ho dal v r. 1887 postaviť bohatý majiteľ havanskej sódovkárne podľa projektu katalánskeho architekta Miguela Pascuala y Baguera. Hemingway si ho zo začiatku od neho prenajímal za 100 dolárov mesačne a nakoniec ho odkúpil aj s príslušenstvom 3,5 ha pozemkami za 18500 dolárov. Minul na to celý honorár za román Komu zvoní do hrobu.

V dohodnutý čas pristavil náš kubánsky priateľ Liberto svoj drahocenný skvost, Pontiac z r. 1962, pred našou vilkou. Pochválil som veterána a ten s úsmevom, ktorý dokážu vykúzliti len staré autá, plavne vyrazil na cestu. Nebolo to ďaleko, za necelú hodinku sme vchádzali do úžasného sveta paliem, mexickými opuncií, banánovníkov, oleandrov, kaktusov a veruže ani neviem čoho ešte. Zastali sme na parkovisku pred slávnou rezidenciou, kde papa Ernesto strávil vyše 20 rokov života. Za smiešnu cenu vstupenky sa nám otvoril úžasný svet Ernesta Hemingwaya. Vila, dom pre hostí, veža s druhou pracovňou, aréna na kohútie zápasy, bazén i slávna jachta Pilar to všetko zostalo nedotknuté. Všetko vyzeralo, akoby si spisovateľ len na chvíľu odbehol nakrmiť mačky, alebo sa prejsť po dvore.

Kráčali sme k hlavnému schodisku, malá Kristínka stíska puďlíka Marlyho a cestovali v čase. Stredne veľký zvon s povrazom na priečelí provokoval k zazvoneniu. Chcel som potiahnuť za špagát, ale moje Kristínky ma s hrôzou v očiach odtiahli preč. Do domu sa vstúpiť nedalo, ale okná i dvere boli dokorán otvorené a cez ne, akoby sme navštívili všetky izby. Pohodlie a nenútená noblesnosť minulého storočia pôsobila uchvacujúco. Každá izba mala jedinečnú atmosféru. Biele steny zvyrazňovali osobitosť početných pamiatok. Väčšinou to boli artefakty súvisiace s pobytom spisovateľa v Európe, najmä v Španielsku. Obdivovali sme majstrovské grafiky a obrazy zobrazujúce matadorov, býčie zápasy a množstvo poľovníckych trofejí. Tento dom bol však predovšetkým miestom pre spisovateľove rozsiahle zbierky kníh. Tie sa nachádzali v každej izbe

Ernest Hemingway pred svojou vilou

vrátane kúpeľne či toalety.

Žmurkol som na svoje dievčatá a utrúsil niečo ako - a vy mi budete zakazovať na dôležitom mieste čítať knihu alebo pracovať s laptopom.

- No, hádam by si tam nechcel mať aj toto, - urobila grimasu manželka a ukázala na ďalšiu pozoruhodnosť spisovateľovej toalety. V rozličných dózach boli vo formaldehyde umiestnené živočíchy, ktoré papa Ernesto našiel v záhrade. No tak to radšej nie. Uľavovať si uprostred cintorína...? Nedopitá fľaša v obývačke pôsobila omnoho prívětivejšie.

Skutočne výraznými prvkami výzdoby boli parohy exotických zvierat (gazela, byvol, kudu, oryx a antilopa) zaveseané na stenách - trofeje z Hemingwayovho afrického safari, zbierka malieb (vyše 50 diel) a už spomínaná pôsobivá knižnica s viac ako 9 000 titulmi.

V Ernestovej spálni bol veľký písací stôl plný listov, novín a výstrižkov z novín, vrece zubov z predátorov, dvojce nezabalených hodín, kopytá na topánky, plniace pero, škatuľa s drevenými zvieratami: zebra, prasa bradavičnaté, nosorožec a lev ako i rôzne suveníry a amulety. Na stenách viseli aj zvieracie hlavy a terakotová podlahu zdobila popraskaná koža menšej antilopy. Hemingway vraj skoro vôbec nepracoval za stolom. Urobil si miesto na prácu na knižnici stojacej vedľa posteľe. Vložil tam prenosný písací stroj, okolo neho rozložil papiere. Keď písal rukou, robil to na podložke na čítanie.

Papa Ernesto mal aj svoju vežu. Tá stojí na ľavej strane

Hemingwayova Finca Vigía v plnej kráse. Hostia bývali v príslušenstve dome.

Spisovateľova presvetlená obývačka plná kníh, umeleckých diel a trofejí

vily, na jej rohu, pár metrov od hlavnej budovy a má štyri poschodia. Stúpali sme vonkajším schodiskom a obdivovali zariadenie jednotlivých miestností. Na najvyššom poschodí veže, z ktorej bol výhľad na koruny paliem a zelené kopce až k moru, bol písací stôl, police na knihy a pohodlné kreslá na čítanie. Významné miesto mal silný stacionárny ďalekohľad, cez ktorý pozeral do diaľky a ako každý spisovateľ - na hviezdy. Hemingway tam však len málokedy niečo napísal - vraj sa tu väčšinou utiahol, keď z času na čas korigoval svoje texty.

Vyšli sme do záhrady. Usadili sme sa v príjemnom zákutí, ktoré som videl na jednej z fotografií. S privretými očami som sa prenášal do prvej polovice minulého storočia a nasával vôňu kvitnúcich oleandrov, ktorá sa určite od tých čias nezmenila. Kristínky si zo záujmom ukazovali získané fotografie v mobiloch a patrične komentovali. Marly sa tmlil okolo nôh, zjavne aj on bol nesmierne uveličený. Chvilami som flochol na vilu a s nevôľou evidoval zväčšujúci sa počet

turistov. Vyrojili sa z dvoch autobusov a odrazu bolo po idylke. Vybrali sme sa radšej chodníkom k bazénu a jachte Pilar.

Myslím si, že tu je namieste zmieniť sa o Hemingwayových manželkách a priateľkách. Je notoricky známe, že manželky mal štyri a rovnako je notoricky známe, že priateľky... no, nevieme, koľko ich mal. Úsmevne znie historka o dvoch nemeckých novinároch, ktorí ho oslovili raz ráno v r. 1955, keď vychádzal z hotela v Escoriale. Evidentne nepoznali veľmi jeho diela, a tak znela aj ich otázka:

- Do koľkých žien ste boli zamilovaný?
- Černošiek alebo belošiek?

Novinári zneisteli:

- No, do koľkých z oboch druhov?
- Do 17 černošiek a 14 belošiek.
- A ktorým dávate prednosť?
- Beloškám v zime, černoškám v lete!

Keď pochopili, skončilo sa to roztržkou.

Rušné chvíle s ním zažila aj Martha Gelhornová (tretia manželka). Keď zanechala na jednej safari Ernesta v domorodej dedine a odišla nakupovať do Nairobi, oženil sa s osemnásťročnou Wakambankou. Keď sa vrátila, spal so svojou novou ženou a jej sedemnásťročnou sestrou, ktorú tiež vyženil, na širokej posteli z kozích koží.

Nuž a do tretice jeho vyhlásenie medzi priateľmi:

„Len neústupné ženy za niečo stoja. Musí sa ale na ne neže. Správaj sa neže, aj keď sa ti do toho veľmi nechce. V živote som robil skutočne rád len tri veci – lovil, písal a miloval sa s nimi.“

Došli sme k bazénu. V minulosti bol svedkom mnohých bujarých večierok. Vraví sa, že keď rezidenciu Flinca Vigia navštívili priatelia, dovedol ich k bazénu a vyzval: „Páni, vyzujte sa, prosím, a s úctou si namočte chodidlá do vody, v ktorej dnes ráno plávala nahá Ava Gardnerová.“ Okrem Avy (bývalej manželky, životnej lásky Franca Sinatra a jedinej ženy, ktorá s Hemingwayom v pití alkoholu udržala krok) veľmi dobre vychádzal aj s Marlene Dietrichovou, či Ingrid Bergmanovou.

Za bazénom v záhrade odpočíva pod strieškou spisovateľova povestná jachta Pilar, na ktorej sa plavil z Key Westu na Floride na Kubu. V r. 1943 počas 2. svetovej vojny nemecké ponorky križovali v Mexickom zálive s úmyslom torpédovať severoamerické lode. Hemingway poslúchol výzvu a vyzbrojil a premenil „Pilar“ na hliadkové plavidlo. Vždy ráno brázdil vody pri kubánskom pobreží hľadajúc osamelé nemecké ponorky. Žiadny úspech - našťastie, niektorí hovoria, pre Hemingwaya.

Jachta v neskorších rokoch natrvalo kotvila v malej rybárskej dedinke Cojimar pod dohľadom verného priateľa Georgia Fuentesu. Mnohí sa mylne domnievajú, že spisovateľ bol inšpirovaný postavou Fuentesu, aby vytvoril postavu Santiaga, predchodcu hlavnej postavy románu Starec a more. Vôbec to tak však nebolo. Jedného dňa, keď Hemingway a Fuentes vyplávali na ryby, stretli na mori starého muža, ktorý sa pokúšal chytiť veľkého mečiara. Keď mu ponúkli pomoc, muž im naznačil, aby sa od neho vzdialili. Neskôr sa Hemingway dozvedel, že muž počas tohto lovu zahynul. Táto udalosť sa stala silným impulzom napísania novely, ktorá mu získala Nobelovu cenu.

Sklonil som sa k malým pomníčkom medzi jachtou a bazénom. Spočívali tu štyria najvernejší z deviatich psov. Niekde tu bolo pochovaných aj okolo 40 mačiek, ale tie som nenašiel.

Slnko vystúpilo vysoko a my sme zamierili k menšej reštaurácii v areáli. Nespočetné množstvo suvenírov s papa Ernestom patrilo k obligátnej výzdobe. Niekde sa tu privaril aj comandante Che Guevara i magnetky Havany. Nuž, ale biznis je biznis. Konečne som si doprial pohár dobrého rumu a dievčatá s Libertom, ktorý nás spokojne celý čas čakal pri aute, s džúsom i poriadnu kávu. Náš malý pudlík Marly, ktorý bol na Kube obdivovanou personou, zaliezol pod stoličku a zavrel oči.

Keď Hemingwayova vnučka po prvýkrát navštívila Kubu údajne povedala: „Kuba má troch hrdinov: Che Guevaru, Fidela a môjho starého otca.“ V týchto slovách nebolo žiadne preháňanie. Ernest Papa Hemingway je považovaný za jedného z najväčších Kubáncov.

Hemingway opustil Kubu v júli 1960 a o rok neskôr spáchal samovraždu svojou obľúbenou brokovnicou doma v Idahu. Po spisovateľovej samovražde v r. 1961 kubánska vláda oznámila, že vo svojom testamente venoval dom obyvateľom Kuby. Posledná manželka a vdova Mary Welsh však tvrdila,

že Castrovi vyslanci ju jednoducho informovali, že majetok bol znárodnený. Rodina si odtiaľ mohla odniesť len tie najosobnejšie veci a pamätné predmety, všetko ostatné zostalo v dome, ktorý bol prerobený na pamiatku na Hemingwaya.

Podvedome si kladiem otázku. Čo udržalo Hemingwaya 20 rokov na Kube?

O Hemingwayovom veľkom pute a sympatiách ku Kubáncom svedčí aj fakt, že svoju Nobelovu cenu venoval kubánskemu ľudu, konkrétne svätyni Virgen Caridad del Cobre. Medaila je momentálne v pokladnici arcibiskupstva v Santiagu de Cuba a naživo ju možno vidieť len raz ročne – 8. septembra, počas slávnosti sviatku Panny Márie Milosrdnej z Cobre, ktorá je patrónkou Kuby a Kubáncov. Hemingway dal peniaze z Nobelovej ceny aj priateľským rybárom z Cojimar. Tí mu zasa na jeho počesť vyrobili bustu, ktorú možno dodnes vidieť v dedine Cojimar. Busta bola vyrobená z roztavených kovových častí z rybárskych člnov.

Podporoval Hemingway kubánsku revolúciu?

Hemingwayov postoj ku kubánskej revolúcii je aj naďalej predmetom ostrého sporu, keďže priaznivci aj odporcovia Fidela Castra veria, že bol na ich strane. Jeho priaznivci tvrdia, že áno, pretože s novou kubánskou vládou udržiaval dobré vzťahy a nehovoril o nej zle. Jednoznačne ho dojala dráma partizánskej vojny a postavy Fidela a Che Guevaru. „Je to dobrá revolúcia, úprimná,“ napísal priateľom. Castro zas povedal, že využil informácie z románu Komu zvoní do hrobu pri bojoch v horách Sierra Maestra. Dvaja veľkí bradatí muži sa stretli iba raz. Bolo to v máji 1960 počas rybárskej súťaže niekoľko mesiacov po tom, čo revolucionári zvrhli Batistovu diktatúru a len rok pred Hemingwayovou samovraždou. Jej pravidlá boli jednoduché. Víťazom sa stane ten, kto chytí najväčšiu rybu. Prekvapujúco zvíťazil a cenu si od Hemingwaya prevzal Fidel Castro.

Tisíce myšlienok sa mi rojilo hlavou pri spiatocnej ceste. Kuba, napriek svojej búrlivej histórii a chudobe, ktorá veľmi sužuje krajinu, má určitú ľahkosť a teplo, ktoré vyžarujú z ľudí a miest. Príroda, hudba, slnko a láska Kubáncov k zábave – je ťažké nezamilovať si atmosféru ostrova. Kristínky sa usmievali, usmieval sa i Liberto a ten malý špunt Marly sa usmieval tiež.

Ej, škoda, že som nezazvonil na ten zvon pri dverách.

Dušan Jarina, Guanabo, 2023

Spisovateľova povestná jachta Pilar

Bazén, tichý svedok slávných večierok

Exkurzia do rakúskeho mesta Graz

Po kovidových rokoch opäť zorganizovala krajská pobočka Slovenského spolku knihovníkov a knižníc (ďalej SSKK) v dňoch 8. a 9. júna 2023 zahraničnú exkurziu do mesta Graz (historický slovenský názov je Štajerský Hradec). Je to druhé najväčšie rakúske mesto s krásnou architektúrou, ktorá vychádza z kultúrnych vplyvov strednej Európy, Talianska a Balkánu. V roku 1999 bolo vyhlásené za svetové kultúrne dedičstvo UNESCO.

Keďže prvý deň nášho príchodu bol v Rakúsku štátny sviatok a v popoludňajších hodinách nás zaskočil aj dážď, mali sme obavy, či sa nám podarí navštíviť historické pamiatky. Boli sme však milo prekvapení.

Ako prvý sme navštívili barokový zámok **Eggenberg** so svojimi rozľahlými, krásne upravenými zámockými záhradami s ružovým i ovocným sadom, jazierkom a romantickými altánkami či pávmi, ktoré nás vítali pri vstupe do zámku.

Pri prechádzke večerným mestom sme na Hlavnom námestí (*Hauptplatz*) objavili mestskú radnicu postavenú v renesančnom slohu s veľmi stroho poňatým zovňajškom, ktorý v rohoch budovy skrášľujú ornamente. Stred námestia vyplňa fontána arcivojvodu Jana, ktorej jadro tvorí jeho socha v nadživotnej veľkosti.

Priamo uprostred mesta sa týči zámocký vrch **Schlossberg**, ktorého dominantou je netradičná, len 28 metrov vysoká **hodinová veža** (*Grazer Uhrturm*). Dá sa k nej dostať buď výtahom, lanovkou, alebo po vyšliapaní 260 schodov. Táto pýcha Grazu je netradičná preto, lebo ukazuje čas netradične – celé hodiny ukazuje veľká ručička a malá ručička minúty.

Barokový zámok Eggenberg a členovia SSKK

Prešli sme cez **Murinsel**, je to umelý ostrov ako plávajúca plošina, kde dokázali prevádzkovatelia projektu spojiť architektúru a umenie vo verejnom priestore so zážitkom z vody v centre mesta.

Na druhý deň sme navštívili **Univerzitnú knižnicu** (*Universitätsbibliothek*), ktorá je verejnou knižnicou a jej služby sú pre každého používateľa bezplatné. Knižnica bola prerobená, ale zachovali sa na nej aj historické prvky doplnené modernými. Upúta dvojposchodová presklená platforma,

ktorá vyčnieva z hornej časti historickej čítárne. Priehľadné átrium prepojilo knižnicu s hlavnou budovou univerzity. Spojenie protikladov medzi existujúcou pamiatkovo chránenou budovou a novou budovou slúži ako inšpirácia pre každého, kto navštívi knižnicu. Knižnica spravuje veľkú časť písomného dedičstva Štajerského vojvodstva vrátane rukopisov štajerských a k

rutánskych kláštorov a fondu jezuitskej univerzity, ktoré sú uložené v špeciálnych zbierkach.

Presunuli sme sa do **Štajerskej štátnej knižnice** (*Steiermärkische Landesbibliothek*), ktorá je najstaršou regionálnou knižnicou. Je to verejná vedecká knižnica pre všetkých obyvateľov Štajerska, ktorá je svojimi zbierkami zameraná na Štajersko, Štajerov a čokoľvek, čo sa vydáva v Štajersku. Súčasťou štátnej knižnice je aj

súčasná beletria.

Z Grazu sme odchádzali za krásneho slnečného počasia plní zážitkov a dojemov z tohto úžasného mesta. Ďakujeme SSKK za organizovanie exkurzie do knižníc u nás aj v zahraničí.

Adriana Sojaková

Hodinová veža v Grazi

Letný tábor vývoja počítačových hier v Americkom centre

Je už tradíciou, že počas letných prázdnin sa z Amerického centra stáva miesto konania letných táborov a zaujímavých workshopov. Vďaka skvelej spolupráci s občianskym združením Hemisféra sa v centre počas júla konal netradičný tábor, na ktorom sa účastníci učili vyvíjať vlastné počítačové hry. Počas jedného týždňa sa jedenásť detí vo veku od 11 do 15 rokov naučilo pracovať s programom GDevelop, programovať a modelovať vlastné elementy, ktoré vyústili nie do jednej, ale do troch plne hrateľných hier. Prvou bola klasická platformová „skákačka“, nasledovala vesmírna „strielačka“ a na záver nemohol chýbať už legendárny Pac-Man. Ako bonus bol bodovací systém, ktorý je integrálnou súčasťou každého programu organizovaného Hemisférou. Vďaka každej splnenej úlohe a hre boli účastníci odmenení počtom

bodov – v tomto prípade virtuálnymi mincami, ktoré si v dostatočnom množstve mohli zameniť za zľavové kupóny na nákup hier od profesionálnych vývojárov.

Účastníci letného tábora

Spolupráca s občianskym združením Hemisféra sa začala v januári 2023, keď priamo v Americkom centre odštartoval šesťmesačný kurz programovania hier s veľmi pozitívnou odozvou od rodičov aj detí. Samotné aktivity zamerané na programovanie, robotiku a informačné technológie sú veľmi obľúbené medzi návštevníkmi centra. Nenechajte si ujsť najbližšie zaujímavé aktivity a sledujte Insta-

gram a Facebook American Spaces Slovakia alebo v ideálnom prípade sa prihláste na odber newslettera na stránke www.americanspaces.sk.

Róbert Címer

Taliansko a láska

V rámci niekoľkoročnej tradície Cestovateľského klubu sa v našej knižnici konajú stretnutia, besedy a prezentácie zamerané na cestovanie či spoznávanie cudzích krajín. Je nám čťou privítať nových cestovateľov, rovnako radi sa vraciame aj k skúseným a známym menám, ktoré ponúkajú nové skúsenosti a opisujú svoje zážitky z ciest po svete.

18. júla 2023 sa uskutočnila podnetná beseda so slovenskou autorkou Buona Base, ktorej cestopisné knihy približujú nádherné Taliansko pre široké publikum. Bolo to už naše tretie stretnutie s občianskym združením Taliansko srdcom a čitateľskej verejnosti tentoraz predstavila svoj záverečný, tretí diel série *Taliansko a láska majú 3 spoločné veci – gastronómia*. Predchádzajúce dve knihy sa venovali cestovaniu a životnému štýlu Talianov, tretia ich krásne dopĺňa, venuje sa talianskej gastronómii a všetkému, čo s ňou súvisí. Do-

konca aj grafické znázornenie talianskej trikolóry zostáva poznávacím znakom vydarenej trojice kníh.

Gastronómia je rovnako originálna, plná chutných jedál a vôní, inšpirácií na spoznávanie Talianska aj cez kuchyňu, pretože prepája jedlo nielen s príbehmi, miestami, vôňami a spomienkami, ale aj s tradičnými značkami a špecialitami konkrétnej lokality. Kto nebol hladný, počas prezentácie mu určite vyhladlo. Nie je to tradičná kuchárska kniha, pretože spojenie jedál a príbehov sa v bežných kuchárkach nenachádza. Každý recept si autorka vyskúšala doma a pri niektorých ingredienciách uvádza aj prípadnú slovenskú alternatívu. Virtuálne sme sa preniesli do prekrásnej krajiny plnej slnka, vôní a chutí a odchádzali bohatší o lásku k cestovaniu, k životnému štýlu a ku znamenitej talianskej kuchyni. Bolo to veľmi príjemné podujatie, autorka je prirodzenou rozprávačkou, o Taliansku rozpráva veľmi oduševnene, v každom prebudí túžbu navštíviť ho. Jej knihy máme vo

fonde ŠVK, neváhajte po nich siahnuť. Dobrú chuť! Buon appetito!

Michaela Töröková

Zahranční dobrovoľníci vypomáhali v knižnici

Tento rok v júni sa naša knižnica zapojila do *Týždňa dobrovoľníctva* v spolupráci s Platformou dobrovoľníckych centier a organizácií. Spomínaná platforma mala pre mladých dobrovoľníkov zo zahraničia pripravený zaujímavý program vo viacerých inštitúciách, aby si dobrovoľníci mohli vyskúšať aktivity rôznorodého zamerania. Rozhodla sa osloviť aj našu knižnicu a dohodla sa s ňou na spolupráci.

Starostlivosť o dobrovoľníkov pripadla Centru hispánskej kultúry Vladimíra Olerínyho z oddelenia medzinárodnej spolupráce, ktoré sa postaralo nielen o výber aktivít, ale zabezpečilo aj tlmočenie do a z anglického jazyka počas jednotlivých činností. Do tejto akcie sa zapojili aj ďalšie oddelenia knižnice, v ktorých sa jednotlivé činnosti uskutočňovali, a to oddelenie správy fondov a oddelenie doplňovania a spracovania fondov.

Naša knižnica privítala 26. júna 2023 vo svojej krásnej budove desiatich dobrovoľníkov zo Španielska, Talianska a Francúzska. Dobrovoľníci boli veľmi pracovití a vypomáhali pri rôznych činnostiach v kniž-

nici. V sklade pomáhali ukladať do škatúl knihy určené na presun do externého skladu knižnice; na oddelení doplňovania a spracovania fondov vypomáhali pri príprave kníh pred katalogizáciou, čiže pečiatkovali knihy a lepili do nich čiarové kódy; pomohli aj s prípravou podujatia *Klub (ne)zábudlivcov*, na ktorom aj seniorom formou prezen-

tácií porozprávali zaujímavosti o krajinách, z ktorých pochádzajú.

Odchádzali nadšení nielen z priestorov našej knižnice, ale aj z jej celkovej činnosti. Sme radi, že sme ich mohli privítať, že nám vypomohli a že sme sa od nich dozvedeli aj veľa nových informácií o ich krajinách.

Zuzana Hušlová

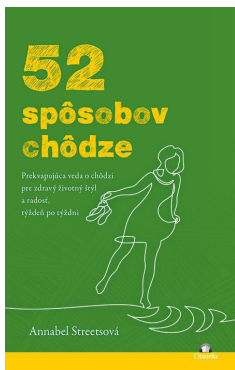
Knižné novinky 3/2023

HOUDEK, J. – HOUDEK, P.: Moderná sebaobrana. Bratislava: Ikar, 2023. 262 s. ISBN 978-80-551-8566-8.

Stretli ste sa niekedy so sexuálnym obťažovaním? Čelili ste sexistickým vtipom alebo nevhodným narážkam svojho šéfa? Boli ste svedkami útokov či urážok, a predsa ste nedokázali zasiahnuť? Zrejme každý z vás sa už stretol s určitou formou násilia alebo obťažovania. Možno ste zamrzli, stratili reč, prípadne ste sa len donútili k úškrnu. Práve preto čoraz viac ľudí,

mužov i žien, navštevuje kurzy sebaobrany – aby v takýchto situáciách vedeli reagovať, fyzicky. Návrik kopancov do citlivých miest je však len veľmi malá časť skutočnej sebaobrany. Tá sa začína oveľa skôr, než na vás niekto zaútočí – v ideálnom prípade útočník skončí skôr, než vôbec začne. Dobrá sebaobrana vás v prvom rade naučí, ako sa do takejto situácie vôbec dostať. Manželia Jasmina a Pavel Houdek sumarizujú vo svojej knihe najbežnejšie situácie, s ktorými sa stretli osobne i prostredníctvom širokého spektra svojich známych a študentov. Popritom poradia, ako „čítať“ nebezpečné prostredie, ako sa nepoddať vlastnému strachu a v pokoji konať ešte predtým, než vôbec k agresii dôjde. Nečakajte, kým konflikt zaklope na vaše dvere. Je načase povedať si „Dost!“

STREETS, A.: 52 spôsobov chôdze: prekvapujúca veda o chôdzi pre zdravý životný štýl a radosť, týždeň po týždni. [Bratislava]: Citadella, 2022. 421 s. ISBN 978-80-8182-190-5.

Kniha 52 spôsobov chôdze je krátky, užívateľsky príjemný sprievodca na získanie mnohých benefitov, ktoré vie chodiť poskytnúť – fyzických, spirituálnych a emocionálnych. Podporujú ich najnovšie vedecké výskumy a čitateľa môžu podnietiť vytvoriť si vlastný chodecký životný

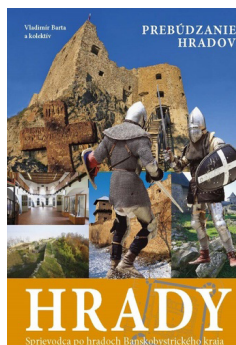
štýl. Myslíme si, že chodiť vieme. Napokon, chôdza patrí k prvým zručnostiam, ktoré sa učíme. Mnohí sme však uviazli vo svojich chodeckých rutinách – kráčame stále na to isté miesto, rovnakým spôsobom, za rovnaký čas, s tými istými ľuďmi. Kniha 52 spôsobov chôdze svojou myšlienkovo provokatívnou a dôkazmi podporenou rutinou podnieti všetkých zlepšiť svoju chôdzu a zároveň pri tom vyhľadávať nové lokality (mnohé pred vlastnými dverami), nových chodeckých spoločníkov (náš mozog funguje lepšie, keď kráčame s ďalšími chodcami), nové časy dňa a noci. Knihu 52 spôsobov chôdze, zoradených do celého kalendárneho roka, dopĺňajú zábavné historky, tipy a návody. Čitateľov bude inšpirovať, vyzývať, podporovať a povzbudzovať na to, aby sa stali ambicióznymi vo svojom chodeckom tréningu. Odhalí im, že chôdza môže byť najlepšie stráženým tajomstvom tých najzdravších, najšťastnejších a najtvorivejších ľudí s dobrým spánkom a najlepšou pamäťou. Zdá sa, že rozumnou a uvážlivou chôdzou možno zlepšiť a posilniť takmer všetko. Ukazuje sa, že od života môžete krok za krokom skutočne dostať viac.

Chceš urobiť „vodičák“?: kniha je určená žiadateľom všetkých vodičských skupín! Bratislava: Nová práca, 2023. 267 s. ISBN 978-80-8270-007-0.

Od 1. apríla 2023 sa teoretická skúška ako súčasť skúšky z odbornej spôsobilosti na vedenie motorových vozidiel vykonáva celkom novým spôsobom – elektronickým skúšobným testom. Otázky vyberá počítač v náhodnom poradí. Test pozostáva

zo 40 otázok rozdelených do desiatich okruhov. Testuje sa v skúšobných miestnostiach na okresných dopravných inšpektorátoch a čas vyhradený na absolvovanie testu je 30 minút. Otázky majú hodnotu 1, 2, 3 a 4 body, pričom celkový súčet za všetky správne odpovede je 100 bodov. Prospeje iba žiadateľ, ktorý získa najmenej 90 bodov. Kniha je členená tak, že okrem otázok a odpovedí je v poslednom stĺpci uvedená aj skupina vodičského oprávnenia, pre ktorú je otázka určená. Ak je v stĺpci prázdna biela kolónka, táto otázka je určená pre všetky skupiny vodičských oprávnení. V záverečnej časti knihy sa nachádzajú i otázky a odpovede z dopravných značiek, dopravných zariadení, symbolov vozidiel a účastníkov cestnej premávky a ich použitie a samostatnú kapitolu tvoria i obrázky s otázkami a správnymi odpoveďami na tému: Ako riešiť dopravné situácie. Kniha obsahuje všetky otázky a odpovede pre žiadateľov všetkých vodičských skupín, z ktorých vám počítač vyberie 40 pre vás.

BARTA, V.: Prebúdanie hradov: sprievodca po hradoch Banskobystrického kraja. Banská Bystrica: Občianske združenie Chránme dedičstvo predkov, [2022]. 63 s. ISBN 978-80-974462-1-5.

Kniha je unikátna svojím jedinečným obsahom, pretože zobrazuje až 62 hradov, zámkov, kaštieľov a hradísk nachádzajúcich sa na území Banskobystrického kraja. Hrady sú roztrúsené po celom území kraja, ale najviac ich je v južných okresoch

Krupina, Veľký Krtíš, Lučenec, Rimavská Sobota a Revúca. Tu sa nachádza najviac opustených zrúcanín hradov a hradísk, ktoré v minulosti v časoch tureckých bojov bránili naše územia pred Osmanmi. Hradné objekty sú v knihe zaradené do štyroch základných kapitol: 1. Zachované hrady a iné opevnené objekty, 2. Zrúcaniny hradov, 3. Prestavané hrady na inú stavbu, 4. Zaniknuté hrady a zrúcaniny hradov s nepatrnými zvyškami hradieb. Publikácia obsahuje aj zdokumentované snahy obetavých nadšencov z občianskych združení i miestnych samospráv, ktoré svojou činnosťou zachraňujú toto dedičstvo našich predkov a postupne vracajú hradom ich bývalú krásu. Na 64 stranách nájdete fotografie interiérov i exteriérov, pôdorysy hradov, vizuálne historické podoby hradov a hradísk a informatívne texty o hradoch. Predstavované objekty sú zakreslené na samostatných mapkách Slovenska a Banskobystrického kraja. Táto unikátna kniha by nemala chýbať v knižnici žiadnemu nadšencovi slovenských hradov. Kniha obsahuje 120 súčasných a 62 historických fotografií i 19 pôdorysov.

Zostavila Michaela Töröková

Nepredajné. Bezplatne šírené.

Občasník Štátnej vedeckej knižnicev Banskej Bystrici

Zostavovateľ: Mgr. Alžbeta Púčiková
 Zodpovedná redaktorka: PhDr. Oľga Doktorová
 Grafická úprava a sadzba: PaedDr. Dušan Jarina
 Jazyková redakcia: PaedDr. Ivan Očenáš, PhD.
 Registračné číslo: EV 3255/09. ISSN 1335-6917
 Vydáva: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici
 Tlač: DALI-BB, s. r. o., Banská Bystrica

www.svkbb.eu
 E - mail: svkbb@svkbb.eu